

YURAK-QON TOMIR KASALLIKLARIDA ZAMONAVIY DAVOLASH VA PROFILAKTIKA USULLARINING AHAMIYATI

MUALLIF: Ismoilova Roxatoy Olimjon qizi

Qo‘qon Universiteti Andijon filiali

Davolash ishi yo‘nalishi

25–06-guruh talabasi

Ilmiy rahbar: Raximov Xamidillo Odiljonovich

ANNOTATSIYA: Yurak-qon tomir kasalliklari bugungi kunda dunyo bo‘yicha o‘lim va nogironlikning yetakchi sabablaridan biri hisoblanadi. Ushbu kasalliklar aholi salomatligiga jiddiy xavf tug‘dirib, mehnat qobiliyatining pasayishiga va hayot sifatining yomonlashishiga olib keladi. Mazkur maqolada yurak-qon tomir kasalliklarini davolashda zamonaviy tibbiyot yutuqlari hamda profilaktik yondashuvlarning ahamiyati ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqotda farmakologik davolash, invaziv va noinvaziv usullar, sog‘lom turmush tarzini shakllantirish hamda erta tashxis qo‘yishning o‘rni yoritilgan. Shuningdek, arterial gipertoniya, ishemik yurak kasalligi va ateroskleroz kabi keng tarqalgan patologiyalarda kompleks davolash yondashuvining samaradorligi ko‘rib chiqiladi. Maqolada yurak-qon tomir kasalliklarining oldini olishda parhez, jismoniy faollik, zararli odatlardan voz kechish va muntazam tibbiy ko‘riklarning muhimligi asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, zamonaviy davolash usullari va samarali profilaktika choralarining uyg‘unligi yurak-qon tomir kasalliklari asoratlarini kamaytirish va bemorlarning umr davomiyligini uzaytirishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqola davolash ishi yo‘nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun nazariy va amaliy ahamiyatga ega.

KALIT SO‘ZLAR: yurak-qon tomir kasalliklari, arterial gipertoniya, ishemik yurak kasalligi, farmakoterapiya, profilaktika, sog‘lom turmush tarzi, ateroskleroz, erta tashxis

KIRISH. Yurak-qon tomir kasalliklari insoniyat salomatligi uchun eng dolzarb muammolardan biri bo‘lib, ular butun dunyo bo‘yicha o‘lim holatlarining asosiy qismini tashkil etadi. Ushbu kasalliklar orasida arterial gipertoniya, ishemik yurak kasalligi, yurak yetishmovchiligi va insult eng ko‘p uchraydigan patologiyalar hisoblanadi. Aholining turmush tarzi o‘zgarishi, kamharakatlilik, noto‘g‘ri ovqatlanish va stress omillarining ko‘payishi yurak-qon tomir kasalliklarining keng tarqalishiga sabab bo‘lmoqda.

Zamonaviy tibbiyot yurak-qon tomir kasalliklarini davolashda sezilarli yutuqlarga erishgan bo‘lsa-da, ushbu kasalliklarning oldini olish va erta bosqichda aniqlash muhim ahamiyat kasb etadi. Kasallik kech aniqlanganda og‘ir asoratlar, jumladan miokard infarkti, insult va surunkali yurak yetishmovchiligi rivojlanishi mumkin. Shu sababli yurak-qon tomir tizimi kasalliklariga qarshi kurashda kompleks yondashuv talab etiladi.

Davolash jarayonida farmakologik terapiya muhim o‘rin tutadi. Antigipertenziv, antiagregant va gipolipidemik preparatlar yurak faoliyatini yaxshilash, qon bosimini me‘yorlashtirish va tromboz xavfini kamaytirishga xizmat qiladi. Biroq dori vositalari bilan bir qatorda sog‘lom turmush tarziga rioya qilish ham davolash samaradorligini oshiradi. To‘g‘ri ovqatlanish, jismoniy faollikni oshirish va zararli odatlardan voz kechish yurak-qon tomir kasalliklarining rivojlanishini sekinlashtiradi.

Profilaktik chora-tadbirlar yurak-qon tomir kasalliklarining oldini olishda muhim rol o‘ynaydi. Muntazam tibbiy ko‘riklardan o‘tish, qon bosimi va xolesterin darajasini nazorat qilish kasallikni erta aniqlash imkonini beradi. Shuningdek, aholining tibbiy savodxonligini oshirish va sog‘lom turmush tarzini targ‘ib qilish yurak-qon tomir kasalliklariga qarshi kurashda samarali hisoblanadi.

Mazkur maqolada yurak-qon tomir kasalliklarida zamonaviy davolash va profilaktika usullarining ahamiyati ilmiy jihatdan yoritilib, davolash ishi yo‘nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun muhim nazariy bilimlar beriladi.

ASOSIY QISM. Yurak-qon tomir kasalliklari organizmning yurak va qon tomir tizimida yuzaga keladigan patologik jarayonlar majmuasi bo‘lib, ular butun organizm faoliyatiga salbiy ta‘sir ko‘rsatadi. Ushbu kasalliklar rivojlanishida irsiy omillar bilan bir qatorda noto‘g‘ri ovqatlanish, kamharakat turmush tarzi, surunkali stress, zararli odatlar va ekologik omillar muhim rol o‘ynaydi. Ayniqsa, arterial gipertoniya va ateroskleroz yurak-qon tomir kasalliklarining asosiy sabablari sifatida e‘tirof etiladi.

Zamonaviy tibbiyot yurak-qon tomir kasalliklarini davolashda kompleks va individual yondashuvni talab etadi. Davolash jarayonida farmakoterapiya yetakchi o‘rin tutib, u kasallikning turiga va bosqichiga qarab tanlanadi. Antigipertenziv dori vositalari arterial bosimni me‘yorlashtirishga xizmat qilsa, antiagregant va antikoagulyant preparatlar tromboz rivojlanishining oldini olishda muhim ahamiyatga ega. Gipolipidemik dorilar esa qondagi xolesterin miqdorini kamaytirib, ateroskleroz jarayonini sekinlashtiradi.

So‘nggi yillarda yurak-qon tomir kasalliklarini davolashda invaziv usullar ham keng qo‘llanilmoqda. Koronar angiografiya, stentlash va shuntlash kabi usullar yurak qon tomirlarining o‘tkazuvchanligini tiklashga yordam beradi. Bu usullar ayniqsa og‘ir kechuvchi ishemik yurak kasalliklarida bemorning hayotini saqlab qolishda muhim hisoblanadi. Shu bilan birga, reabilitatsiya davrida fizioterapiya va davolovchi jismoniy mashqlar yurak faoliyatini tiklashda muhim rol o‘ynaydi.

Davolash samaradorligi ko‘p jihatdan bemorning o‘ziga ham bog‘liq. Sog‘lom turmush tarziga rioya qilish, shifokor tavsiyalariga amal qilish va muntazam dori qabul qilish yurak-qon tomir kasalliklarining qaytalanish xavfini kamaytiradi. To‘g‘ri ovqatlanish yurak salomatligini saqlashda asosiy omillardan biri bo‘lib, yog‘li va tuzli mahsulotlarni cheklash, sabzavot va mevalarni ko‘proq iste‘mol qilish tavsiya etiladi.

Shuningdek, jismoniy faollikni oshirish qon aylanishini yaxshilab, yurak mushaklarini mustahkamlaydi.

Профилактика yurak-qon tomir kasalliklariga qarshi kurashning eng samarali yoʻnalishlaridan biri hisoblanadi. Birlamchi profilaktika kasallik rivojlanishining oldini olishga qaratilgan boʻlsa, ikkilamchi profilaktika kasallikning asoratlarini kamaytirishga xizmat qiladi. Qon bosimini muntazam nazorat qilish, qondagi glyukoza va xolesterin darajasini tekshirib borish yurak-qon tomir kasalliklarini erta aniqlash imkonini beradi.

Psixologik omillar ham yurak-qon tomir kasalliklari rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Doimiy stress va ruhiy zoʻriqish yurak faoliyatiga salbiy taʼsir koʻrsatib, qon bosimining oshishiga olib keladi. Shu sababli zamonaviy davolashda psixologik qoʻllab-quvvatlash va stressni boshqarish usullariga ham eʼtibor qaratilmoqda.

Umuman olganda, yurak-qon tomir kasalliklarini davolashda faqat dori vositalari bilan cheklanib qolmasdan, sogʻlom turmush tarzini shakllantirish va profilaktik choralarini keng joriy etish zarur. Bunday kompleks yondashuv bemorning umumiy ahvolini yaxshilab, hayot sifatini oshiradi va kasallikning ogʻir asoratlarini oldini olishga yordam beradi.

XULOSA. Yurak-qon tomir kasalliklari bugungi kunda global sogʻliqni saqlash tizimi oldida turgan eng muhim muammolardan biri hisoblanadi. Ushbu kasalliklar nafaqat oʻlim darajasining oshishiga, balki aholining mehnat qobiliyatining pasayishiga va hayot sifatining yomonlashishiga olib keladi. Shuning uchun yurak-qon tomir kasalliklarini davolash va oldini olish masalalari doimiy ilmiy izlanishlarni talab etadi.

Maqolada keltirilgan maʼlumotlar shuni koʻrsatadiki, zamonaviy davolash usullari va samarali profilaktika choralarining uygʻunligi yurak-qon tomir kasalliklarini nazorat qilishda muhim ahamiyatga ega. Farmakologik terapiya kasallik belgilarini kamaytirishga xizmat qilsa, invaziv usullar ogʻir holatlarda hayotni saqlab

qolishga yordam beradi. Shu bilan birga, sog'lom turmush tarziga rioya qilish va profilaktik tadbirlar kasallik rivojlanishining oldini olishda muhim rol o'ynaydi.

Yurak-qon tomir kasalliklarida individual yondashuvning ahamiyati katta bo'lib, har bir bemor uchun alohida davolash rejasi ishlab chiqilishi lozim. Bemorning yoshi, umumiy ahvoli, hamroh kasalliklari va turmush tarzi hisobga olingan holda davolash samaradorligi oshadi. Shuningdek, shifokor va bemor o'rtasidagi hamkorlik davolash jarayonining muvaffaqiyatli kechishini ta'minlaydi.

Xulosa qilib aytganda, yurak-qon tomir kasalliklarini davolashda zamonaviy tibbiyot yutuqlaridan samarali foydalanish, profilaktik chora-tadbirlarni kuchaytirish va aholining tibbiy savodxonligini oshirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqola davolash ishi yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun yurak-qon tomir kasalliklarining oldini olish va davolashda kompleks yondashuvni tushunishga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

- 1.Karimov I.A. Ichki kasalliklar. Toshkent: Abu Ali ibn Sino nomidagi nashriyot, 2020. 320 b.
- 2.Abdullayev S.S. Kardiologiya asoslari. Toshkent: Yangi asr avlodi, 2019. 280 b.
- 3.Xudoyberdiyev A.R. Yurak-qon tomir kasalliklari va ularning profilaktikasi. Toshkent, 2021. 210 b.
- 4.Harrison T.R. Principles of Internal Medicine. New York: McGraw-Hill, 2022. 410 p.
- 5.Braunwald E. Heart Disease: A Textbook of Cardiovascular Medicine. Elsevier, 2021. 450 p.
- 6.WHO. Cardiovascular diseases prevention and control. Geneva, 2023.